

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ПРАВНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Штучний інтелект в сучасному світі стає необхідною складовою різноманітних соціальних явищ та процесів, впливаючи на зайнятість населення, процеси виробництва, особливості професійної самореалізації, цінність ресурсів (людських та виробничих) тощо. З розвитком штучного інтелекту (ШІ) неабиякого значення набуває і робототехніка: вміння проектувати, програмувати стає настільки необхідною навичкою у шкільних програмах Японії [1, с. 55], Ізраїлю, Китаю ця дисципліна є обов'язковою саме на одному з початкових етапів навчання (в Китаї програмування представлено у вигляді курсів для учнів молодшої та середньої школи). В Україні подібні спроби існують у вигляді ініціатив окремих закладів освіти, наприклад: біотехнологічний ліцей «Радовель» (Житомирська обл.), в якому здійснюється посилена підготовка і інформатики, проводяться заняття з робототехніки у вигляді факультативів. У цілому, використання ШІ широко застосовується в процесі підготовки здобувачів освіти практично всіх рівнів.

У процесі навчання як штучний інтелект, так і інші сучасні технології можуть активно використовуватися. При підготовці здобувачів вищої освіти правничих спеціальностей технології штучного інтелекту можуть застосовуватися з метою вивчення певних явищ: створення позовної заяви штучним інтелектом, при аналізі технологій штучного інтелекту задля застосування БПЛА [2, с. 47], зокрема, для створення топографічних карт, мап місцевості (що особливо актуально в умовах змінюваної місцевості під час здійснення бойових дій), також для оптимізації слідчої та судової діяльності (питання реалізації теоретичних аспектів в практику криміналістичної діяльності), при створенні композиційних портретів підозрюваних (фотороботів), задля оптимізації та пришвидшення такого виду діяльності, а також підвищення точності та коректності.

Також саме для юристів (як тих, що проходять навчання, так і тих, хто вже бере участь у професійній діяльності) пропонується

проходження спеціальних курсів щодо практичного використання технологій штучного інтелекту при аналізі юридичних документів, при створенні сценаріїв правових спорів (їх прогнозування, перебіг та перспективи розгортання) та інші особливості задля оптимізації робочих процесів правника. Використання штучного інтелекту може дозволити: 1) модернізувати та покращити роботу юридичних компаній, відділів через модернізацію процесів; 2) підвищити якість та темп здійснення правосуддя у діяльності суддів, прокурорів та адвокатів; 3) впроваджувати інновації при виконанні рутинних дій.

Здобувачам вищої освіти при засвоєнні різноманітних навчальних курсів необхідно оволодіти вміннями та знаннями щодо використання знань у сфері штучного інтелекту задля застосування їх у команді (проектний менеджмент). Важливо сформувати компетентність та обізнаність майбутніх юристів в галузі ефективності та конкурентоспроможності проєктної діяльності. Також для здійснення професійної діяльності юриста на сучасному рівні, необхідно володіти методологією впровадження ІІІ в життєвий цикл різноманітних робочих процесів від їх ініціації до завершення. Саме через це важливо використовувати технології ІІІ ще в процесі підготовки спеціалісти-правника, через потребу в його інновативності та сучасності при здійсненні професійної діяльності.

Використання ІІІ може дозволити здобувачам активно та ефективно використовувати генеративний штучний інтелект для аналізу даних, пошуку закономірностей (в документах, текстах та інших джерелах). Здійснення правового аналізу з використанням обробки природної мови та розширених пошукових можливостей – є одним з інструментів для покращення ефективності у порівнянні з традиційними методами в роботі правника. Це може застосовуватися, наприклад, для аналізу контрактів: ідентифікація ризиків, оцінка положень контракту, встановлення суперечливих та «слабких» місць таких документів, виявлення аномалій та потенційних проблем у прикладах контрактів. Все це надає практичні можливості покращення професійних навичок майбутніх юристів, через вміння оцінити якість і точність такого аналізу, зменшити кількість людських помилок, забезпечити більшу послідовність та всеохопність контрактів. Також технології штучного інтелекту можливо застосовувати при аналізі угод про злиття та поглинання (зараз для закладів вищої освіти ці процеси є актуальними, також широко використовуються та застосовуються в інших сферах: бізнес, технології тощо) задля здійснення обробки даних, визначення зв'язків між документами та розширення можливостей пошуку саме засобами штучного інтелекту.

Таким чином, технології штучного інтелекту можливо та цілком необхідно використовувати при підготовці фахівців юридичних спеціальностей. Широке коло питань, які може охопити та полегшити застосування ІІІ, надає можливість як для оптимізації робочих процесів, так і для підготовки конкурентоздатного, сучасного спеціаліста, що володіє передовими, інноваційними технологіями. Формування відповідних професійних навичок можливе як в процесі навчання, так і під час виконання практичних завдань (у вигляді стажування, виробничої практики тощо).

Література:

1. Тюря Ю. І. Аналіз філософсько-правових підходів до визначення поняття «штучний інтелект». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2022. Вип. 56. С. 54–58. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2022_56_14
2. Сова М. Міжнародний досвід правового регулювання небезпеки штучного інтелекту в реаліях воєнного часу: етико-філософський аспект *Філософські та методологічні проблеми права*. 2024. № 1. С. 45–57. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fmpp_2024_1_7